

– I slike situasjoner søker NTF påvirkning gjennom medvirkning, og hovedstyret er overbevist om at dette gir langt bedre resultater enn konfrontasjon. I folks bevissthet er det ikke mye synd på tannlegene. Det må vi ta inn over oss når vi ønsker å nå fram i det politiske landskapet, konkluderte Lyngstad.

Statsbudsjett på stedet hvil

– Statsbudsjettet inneholder ikke store endringer på tannhelsefeltet, fastslo Lyngstad.

– Regjeringen foreslår å overføre 29 millioner fra refusjonsordningen til arbeidet med ulike prosjekter i tannhelsetjenesten. NTF mener det burde kommet nye midler heller enn omdisponeringer for å løse disse oppgavene. Fra 1. januar skal pasientene få refusjon for tannhelsetjenester utført i EØS-land, en ordning som NTF har gitt sine synspunkter på, sa Lyngstad.

En sterk tannhelsetjeneste – offentlig og privat

NTF arbeider for tannlegestyrte tannhelsetjeneste både i privat og offentlig sektor, sa Lyngstad videre. – Foreningen ønsker en sterk offentlig tannhelsetjeneste, gode relasjoner til fylkeskommunene og samarbeid om løsning av offentlige oppgaver som fylkene selv ikke når over. NTF ønsker at tannlegepraksis skal eies og drives av tannleger, for derigjennom å øke profesjonaliteten og verne om den liberale yrkesutøvelsen.

Avslutningsvis var han inntil obligatorisk etterutdanning og TV-aksjonen som skulle gå av stabelen 24. oktober, der tannlegene var utfordret til å støtte gjennom kampanjen Gi en krone. Presidenten uttrykte glede over resultatene som var synlige allerede ti dager før selve aksjonen.

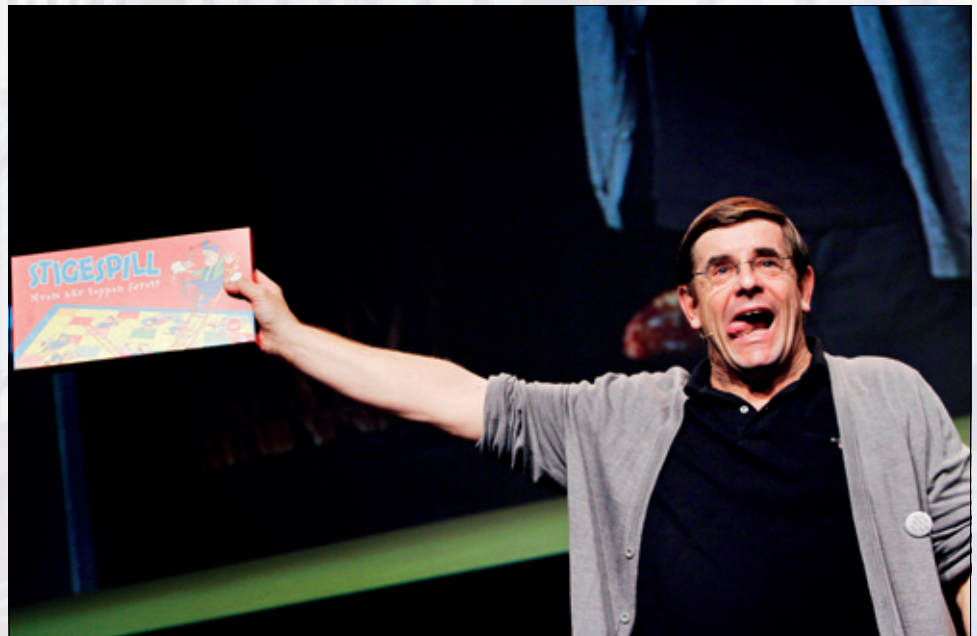
Han gjorde oppmerksom på at begrepet krone kunne tolkes på flere måter, og gjorde det samtidig tydelig at han i denne sammenhengen hadde mer sans for den ene tolkningen enn den andre. Han uttrykte også stolthet over at norske tannleger hadde gitt rundhåndet til verdens flyktninger.

Ellen Beate Dvivi

Åpningsforedraget, NTFs landsmøte 2010:

Begeistring fryder

– Bare spytt ut det dere ikke liker, sa prest og forfatter, eller ordbruker, Per Anders Nordengen, før han serverte sine verbale smakebiter. De smakte godt.

Livet er et stigespill. Du kommer ikke i mål før du har opplevd noen nedture. Foto: Håkon Mosvold Larsen/Scanpix.

Bestefaren var jordbruker, faren var ordfører og selv er han altså blitt, ordbruker. Per Anders Nordengen, som sier at det ikke finnes noen fasitsvar her i livet. Og at ingen er fullt og helt det ene eller det andre, det vil si at vi er mange ting, alle som én; og alle er vi stykkevis og delt.

Ordbruk

Ord bygger opp, ord river ned, de gjør godt og de gjør vondt. Og livet er ikke det verste man har. Nordengen mener for øvrig at Svante fra Svantes lykelige sang med nevnte refreng har både KOLS, hjerteflimmer og psykiske problemer. Samtidig med at han er frisk nok for livet.

Han lodder ikke dypt i livsalvoret, Nordengen, men han får forsamlingen

til å lytte. Utgangspunktet er åpenbart for de fleste av oss: Det går ikke an å leve uten å rystes. Det er helt normalt å oppleve krise og ha vonde følelser av og til. Sorgen og smerten er en like selvfølgelig del av livet som latteren og gleden.

Livet er et stigespill

Det er ingen som kommer seg igjennom livet uten minst én nedtur. På våre livsscener utspiller livet seg med både planlagte og uventede hendelser. Her er både komedie og dramatik, latter og tårer, glede og sorg, kjærlighet og svik, løssluppenhet og alvor, akkurat som i teateret. Et teaterstykke trenger en regissør for at prosessen og fremføringen skal bli så god som mulig. På samme måte trenger også livet regi. I stor grad kan vi selv bestemme

Per Anders Nordengen har både begeistring og giftering.
Foto: Håkon Mosvold Larsen/Scanpix.

hvem som skal trekke i trådene og hvem som skal være hovedregissør i våre liv.

Det er mye vi kan ta regi over i livet, samtidig som det er mange hendelser vi ikke kan forutse eller planlegge.

Mange har erfart at livet ble et uforutsigbart drama som ikke kunne kontrolleres. For eksempel da den uventede ulykken inntraff, eller da den utenkelige atskillelsen ble et faktum. Eller da den meningsløse sykdommen kom brått eller snikende.

Å mestre livet er å makte å ta regi over eget liv, uansett om det som skjer er planlagt eller ikke. For å klare dette er det viktig at vi konsentrerer oss enda mer om hvordan vi kan trene opp også den psykiske helsen.

Vi kan øve oss på å mestre mer av livets belastninger. Vi kan trene oss til å bli flinkere til å leve med sårbarhet og skuffelser. Og barna våre må også bli forberedt på at livet også kommer til å medføre motgang og ubehagelige endringer. Oppdragelsen må være så trygg at den gir ballast til å bære det som livet uunngåelig vil bringe av motgang og endring.

Ord med ring

Nordengen er spesielt glad i ord som slutter på ring. Han samler på dem, og jeg tror han sa at han var oppe i 900 nå. Begeistring og sutring er to av favorittordene. Særlig begeistring. Sutring liker han ikke så godt, det er bare det at det er så mye av det. På fingeren har han en helt spesiell ring. Det er faktisk en begeistring. Og så har han giftingen da, naturligvis.

Den vanskelige kjærligheten

Per Anders Nordengen har skrevet tre bøker: Livsglede i livsalvoret, Når forandring ikke fryder og Alt har sin tid. Den neste skal hete Men vanskeligst av alt er kjærligheten.

Kjærligheten er ikke så lett å holde liv i. Det er kanskje lett å bli forelsket, men hva med etterelskingen? Når sa du sist til din kone at du etterelsker henne? Eller når fikk mannen din denne beskjeden?

Typisk!

Hver gang det skjer noe dumt utbryter en lang rekke nordmenn: Typisk! Men er det så typisk at kaffekoppen går i gulvet og knuser eller at kofferten ikke kommer frem til riktig destinasjon? Er det ikke mye mer typisk at den kommer? Det synes Nordengen. Så hver gang kofferten åpenbarer seg på bagasjebåndet på flyplassen, griper han tak i den og utbryter høyt og tydelig: Typisk! Før han går videre i livet, med kofferten sin, som typisk nok kom denne gangen også.

Og dermed var NTFs landsmøte 2010 åpnet.

Ellen Beate Dyvi